

En memòria d'A. Muñoz

PILAR PARCERISAS

Art

Hi ha una generació que se'ns en va sense a penes presència a les col·leccions públiques d'aquest país. És la que s'activà a la postguerra i assolí la màxima esplendor des dels anys 60 als 80 del segle XX. És el cas d'Aurèlia Muñoz (1926-2011), artista recentment traspasada i que participà del moviment de recerca de l'art tèxtil conegut com la *nouvelle tapisserie*, que pregonava la tendència a expressar el valor i les qualitats tèxtils de les matèries emprades, separant definitivament el tapís del mur per donar al tèxtil una construcció pròpia, que el relacionà amb l'arquitectura, l'entornament i l'espai.

Contribuí a integrar les fibres i matèries naturals al repertori de l'escultura, molt abans que els teixits formessin part d'un art qualificat de gènere una dècada més tard. Aquests nous corrents s'imposaren a Europa i a països com Polònia, Txecoslovàquia, Iugoslàvia, Espanya, Holanda, Suïssa, però també trobaren ressò als Estats Units i el Japó, mentre l'arquitectura americana reclamava el *fiber art* com a part integral dels seus interessos en les arts decoratives.

Aurèlia Muñoz s'obrí camí en les biennals internacionals dedicades a aquesta recerca, especialment a Lausana i a Lodz, on obtingué reconeixements i distincions. Es formà en diverses tècniques a l'Escola Massana i aviat excel·lí en els seus inicis en brodats, collages i *patchworks* inspirats en l'art popular,

Una de les darreres exposicions d'Aurèlia Muñoz, a Capellades

que també tenien com a font el *Tapis de la creació* o la pintura d'avantguarda, com els àngels de Paul Klee. Ja al tombant dels anys 60 als 70, es definí pel volum, passant a formes volumètriques, mitjançant el nuat a mà i la incorporació de matèries naturals, com el jute, les llanes, els fils de vellut, el sisal o les fibres sintètiques que ella mateixa tenia. S'inspirà en el vestit estructurat espanyol de l'època del barroc i també en la indumentària medieval i litúrgica, estudià els teixits més simples de cultures primitives i el seu significat en l'art copte i de l'antic Egipte, la túnica romana, el sari hindú, les iurtes o tendes de campanya de l'Afganistan i altres pobles nòmades, però sem-

pre assolí un llenguatge sintètic i minimalista en la seva execució, com a *Tres personatges* (1971).

Una creadora innata

Construí escultures inspirant-se en palmeres i xarxes vegetals, com *Palmera* (1974), estructures tèxtils amb pesos i contrapesos, des d'un equilibri arquitectural que l'emparentaven amb el gran Gaudí, com *Efera i ploms* (1969) i *Cascada de miques* (1974). Era una creadora innata, no només en els resultats sinó també en el procediment i en el giny utilitzat, sempre personalíssim. La seva obra sumà el pensament racionalista de la Bauhaus i els aspectes primitius de la cultura no occidental. En

aquest sentit, reivindicà sempre l'artesanía en el teixit com un acte de cultura, tot seguint els corrents que darrere Lévi-Strauss descobrien l'artesanía de cultures primitives.

Ocells i veles marquen el seu homenatge a Leonardo da Vinci en sengles exposicions retrospectives a la Galeria Maeght de Barcelona i al Palacio de Cristal de Madrid l'any 1982 que projectaren el mòbil en la seva obra, amb la sèrie d'ocells/estel, peces de lona de gran format, suspeses per fils i muntades a partir d'estructures metàl·liques, un món lúdic que enllaçava amb tècniques com l'*origami*. Durant els anys 80 s'endinsà en el paper fet a mà, s'expandí en la bibliofília, incorporà nacre i mica, petxines o cargols de

mar, construí mandales i reliquiàries de rerefons marí que connectaven amb la sensibilitat oriental. La seva obra va ser apreciada cada cop més al Japó. Amb el paper construí la seva darrera, la dels "mòbils constructivistes", en una lectura de les avantguardes històriques. L'última exposició a la galeria N2 de Barcelona, serenament escollida com una petita antològica d'acomiadament, donà fe de la seva capacitat creativa fins al darrer moment. Afortunadament, la seva obra és present a diversos museus tan rellevants com l'*Stedelijk van Museum d'Amsterdam*, el *Royal Scottish Museum d'Edimburg* i el *Museu d'Art Modern de Kyoto*. *

ART&CO

A Pepa Llopis, amb còpia a Joan Brossa

1980. Aquest any vaig conèixer Joan Brossa a la capital del regne. El poeta hi exposava la suite visual referent a Espanya, editada per Gaspar Modollet, i em dedicà el catàleg, amb lletra a mà i a llapis, com sempre: "Record d'un matí a Madrid". Poc més tard, coneixia Pepa Llopis, companya del poeta i activa infermera de la secció d'oncologia de l'hospital de Sant Pau que no trigaria a donar-me un

cop de mà en una visita d'urgència. La Pepa m'ensenyà el costat casolà, domèstic i afectuós de Joan Brossa i, convidant-me a dinar a casa seva, jo ja sabia quin menú havia de fer a la meua el dia que venia el poeta.

1983. La Generalitat de Catalunya organitzà la primera exposició pública de Joan Brossa, que va ser itinerant per Catalunya. En

Brossa, la Pepa i jo vam recórrer tot el país per presentar per primer cop la poesia visual, els poemes objecte i els cartells de Brossa, gairebé com un acte de fe en l'avantguarda i en l'expansió del llenguatge escrit al visual, que la Pepa entenia molt bé.

L'amistat en aquest període acabà per fer sorgir un nou projecte, amb guió meu i text de Brossa: el curtmetratge *Màgia a Ca-*

talunya, del mateix any i, poc més tard, el llargmetratge *Entreacte* (1989), inspirat en la poesia escènica de Brossa, del qual vaig escriure el guió i els diàlegs van ser revisats i retocats pel mateix poeta.

2011. La Pepa Llopis (1926-2011) acaba de deixar-nos. Fins al darrer moment, ha estat defensant l'obra d'en Joan, els darrers temps a través de la Funda-

ció Joan Brossa, que s'havia decantant per aprofundir en la mirada literària expandida del poeta. Mirava tothora de ser estricta i fidel als seus dictats, a la nuesa de les seves sentències i a la seva simplicitat. Sempre agràia els gestos en favor de l'obra d'en Brossa, amb un cop de telèfon. Aquest cop ja no ho podrà fer. Sempre la recordarem com l'àngel de la guarda de Joan Brossa. *